

Column Annette Nobuntu Mul

Founder Ubuntu Society,
voorzitter Stichting Ubuntu Nederland.
www.ubuntusociety.nl

Leiderschap en Ubuntu

Levenslang. Dat is wat Gokmen T. kreeg, dé man van de trammoorden in maart 2019. Het OM noemt hem gewetenloos en het gevaar voor recidivisme zeer groot. Het verdriet van de nabestaanden lijkt ondraaglijk en hij, hij lacht respectloos. Geen berouw, bespuugt zelfs zijn eigen advocaat. Verbijstering, ontzetting en woede komt bij velen van ons boven en ik lees op sociale media vele wraakgedachten. Ook ik ben er primair niet vrij van. Maar waar ligt ethisch het accent: op de hoogte van de straf voor het individu of op de bescherming van de samenleving? Hoe dienen we rechtvaardigheid en veiligheid? Het lijken vragen achteraf...

Mijn associërende gedachten gaan naar juli 2011 en de gruwelijke daden van Anders Breivik op het eiland Utøya. Door een bizar toeval verbleef ik die dag in Oslo. Tussen de duizenden bloemen en mensen was daar Jens Stoltenberg, de toenmalige premier van Noorwegen. Gebiologeerd luisterde ik naar zijn oproep via radio en tv. Een vorm van leiderschap, die ik nooit meer zal vergeten. Hij riep allereerst de Noorse bevolking op om niet in de wraak te schieten, maar om primair de aandacht te laten gaan naar de slachtoffers en hun dierbaren. Verder was Stoltenberg diezelfde dag nog naar diverse moskeeën gegaan om de Islamitische gemeenschap een hart onder de riem te steken. Hen duidelijk te maken dat ze Noren zijn, erbij horen. Maar wellicht het meest opmerkelijk was zijn oproep aan alle Noren. Om na te denken over de vraag:

‘Hoe dienen we
rechtvaardigheid
en **veiligheid?**’

‘Hoe kan het dat een *lone wolf* als Breivik in ons midden is opgegroeid? Het leiderschap dat Jens Stoltenberg toen toonde was voor mij Ubuntu: *people are people because of other people*.

Ruim tien jaar geleden was ik in Kwazulu Natal, Zuid-Afrika. In een dorpje had een man mais gestolen. De dorpsraad kwam bij elkaar om via een *Indaba* (gemeenschappelijke besluitvorming) te komen tot een oordeel. Na uren overleg vatte de dorpsoudste de misdaad samen: de misdaad van de eerste orde was, dat de man gestolen had en dat is zeker strafbaar. De misdaad van de tweede, diepere orde was het feit dat de man had gestolen van de gemeenschap, de community. Maar de derde, hoogste misdaad betrof de gemeenschap zelf: ‘Hoe is het mogelijk, dat wij allen niet gezien hebben dat het gezin van deze man honger had?’

Jacinda Ardern, de premier van Nieuw-Zeeland, baarde opzien met haar warme en doortastende optreden na de aanslag in Christchurch, die 51 mensen het leven kostte: ‘Ze waren een deel van ons, van wie we zijn’. Tot op de dag van vandaag strijdt zij ervoor om de sociale cohesie te stimuleren als belangrijkste ‘wapen’ ter voorkoming van haat.

Wie is of wordt *onze* leider om ons voor te gaan in het versterken van de sociale cohesie, ons mee te nemen in een groter verhaal? Wie heeft de moed en wie neemt de verantwoordelijkheid en het initiatief om de grote samenhangende existentiële problemen waarvoor we nu zijn geplaatst als kern te nemen: hoe gaan we met elkaar én de aarde om? En kunnen we samen jonge lone wolves, zij die zich niet gezien, gehoord, erbij voelen, herkennen en erkennen? Omarmen en opvoeden, met rechtvaardigheid en veiligheid voor iedereen.

Ook als we straks weer over kunnen gaan tot de orde van de dag. ●